

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Duæ extremæ sententiæ de hac re. c. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

finita sit, & hoc est impossibile esse, quia sic oporteret quod aliquid dependeret ex infinitis: Vnde eius generatio nunquam compleretur, cum non sit infinita pertransire. Per accidens autem dicitur multitudo infinita, quando non requiritur ad aliquid infinitas multitudinis, sed accedit ita esse. Et hoc sic manifestari potest in operatione fabri, ad quam quaedam multitudo requiritur per se, scilicet quod sit ars in anima, & manus mouens, & martellus, & si hæc in infinitum multiplicarentur, numquam opus fabrilis compleretur, quia dependeret ex infinitis causis. Sed multitudo martellorum, quæ accedit ex hoc, quod vnum frangitur, & accipitur aliud, est multitudo per accidens: accedit enim quod multis martellis operetur, & nihil differt, utrum vno, vel duobus, vel pluribus operetur, vel infinitis, si infinito tempore operaretur: per hunc igitur modum posuerunt, quod possibile est esse actu multitudinem infinitam per accidens. Sed hoc est impossibile, quia omnem multitudinem oportet esse in aliqua specie multitudinis. Species autem multitudinis sunt secundum species numerorum. Nulla autem species numeri est infinita, quia quilibet numerus est multitudo mensurata per vnum. Vnde impossibile est, esse multitudinem infinitam actu siue per se, siue per accidens. Item omnis multitudo in rerum natura existens est creata: Et omne creatum sub aliqua certa intentione creatis comprehenditur: non enim in vanum agens aliquod operatur. Vnde necesse est, quod sub certo numero omnia creata comprehendantur. Impossibile est ergo esse multitudinem infinitam in actu, etiam per accidens. Sed esse multitudinem infinitam in potentia possibile est: quia argumentum multitudinis consequitur diuisionem multitudinis. Quanto enim aliquid plus diuiditur, tanto plura secundum numerum resultant. Vnde sicut infinitum inuenitur in potentia in diuisione continui, quia proceditur ad materiam, ut supra ostensum est, eadem ratione etiam infinitum inuenitur in potentia in additione multitudinis.

Ad primum ergo dicendum, quod vnumquodque, quod est in potentia reducitur in actum secundum modum sui esse: dies enim non reducitur in actum, ut sit tota simul, sed successiue & similiter infinitum multitudinis non reducitur in actum, ut sit totum simul, sed successiue: quia post quamlibet multitudinem potest sumi alia multitudo in infinitum.

ARTIC. IV.

Ad secundum dicendum, quod species figurarum habent infinitatem ex infinitate numeri. Sunt enim species figurarum, ut trilaterum, quadrilaterum, & sic inde. Vnde sicut multitudo infinita numerabilis non reducitur in actum, quod sit tota simul, ita nec multitudo figurarum.

Ad tertium dicendum, quod licet quibusdam possit, alia poni, non sit eis oppositum: tamen infinita poni, opponitur cuilibet speciei multitudinis. Vnde non est possibile esse aliquam multitudinem actu infinitam.

DISPUTATIO XXVI.

De infinito in rebus creatis.

Dua extrema sententia de hac re. cap. 1.

Infinisum secundum magnitudinem fieri posse probatur. cap. 2.

Non repugnare infinisum multitudine, eodem modo ostenditur. cap. 3.

CAPVT I.

Dua extrema sententia, de hac re.

Materia horum articularum philosophicæ disputationis propria est, & ad Theologicas veritates parum necessaria. Nam quod attinet ad Dei potentiam, an infinitum huiusmodi facere possit, ex eo solum definiiri debet, quod infinitum in se contradictionem implicet, aut non. An vero ratione magnitudinis, aut multitudinis infinitum esse repugnet, ex philosophiæ principijs solum examinandum est. Verum, quia disp. 63. probandum nobis est, Deum infinita actu cognoscere id, quod aliqui immerito negant: quia alioqui ea omnia posset efficere, quod putant absurdum: idcirco in præsentia paucis ostendam, an repugnet infinitum multitudine, aut magnitudine, a Deo fieri. Est autem præmitendum, genus hoc infinitatis alterius prorsus rationis esse, quam infinitum secundum essentiam; idemque dicendum de infinito in qualitate secundum intentionem: quamvis enim crescente quantitate, aut qualitate, crescat etiam essentia, & natura quantitatis, & qualitatis, ac proinde cum infinita intentione, aut extensione essentia qualitatis, & quantitatis infinita sit; neutra tamen est essentialiter, aut secundum esse infinita, illo nempe genere infinitatis, quo hæcenus diximus Deum infinitum esse: quia tam qualitas secundum intentionem, quam quantitas secundum extensionem infinita, causam sui esse haberet: ac proinde termino ex parte causæ finiretur. In questione igitur proposita non pauci Theologi assueverant, infinitum actu secundum magnitudinem, aut multitudinem a Deo fieri non posse, quod plurima sequantur absurda, si dicamus aliquid infinitum fieri posse. In hac sententia fuerunt S. Thomas, Caietanus, & alij Thomistæ in artic. 3. & 4. huius quæstio. Bonauent. in 1. distinct. 43. articulo 1. quæst. 3. Durand. quæst. 2. Marsil. in 1. quæst. 42. artic. 7. concl. 6. & 7. & ex philosophis nostræ ætatis non pauci. Rationes vero, quibus id probant, inferius referemus; ex earum namque solutionibus manifestum fiet, nihil omnino absurdi contra oppositam sententiam euidenter deduci.

Opinio

*Infinisum h-
er non posse
prima sen-
tentia dicit,
S. Thoma
Caiet.
Bonauent.
Durand.
Marsil.
Recentiores.*

2

*Oppositum affirmat se-
cunda opinio.
Greg.
Basil.
Cicero.
Arist.
Algar.
Infinitum in
potentia
quod.*

Opinio itaque opposita, non sine probabilitate affirmat, fieri posse à Deo infinitum actu, tam magnitudine in rebus corporeis, quam multitudine in spiritualibus, & corporeis. Eam vero tradunt Gregorius in 1. d. 43 q. 4. Basilis. quest. vnica a. 2. quam probabilem putat absolute Gabriel in 2. d. 1. q. 3. Okam vero, saltem in multitudine rerum spiritualium. In quouis autem genere multitudinis per se non ordinatam eam defendunt. Auicenna. & Algazel, quos S. Thomas commemorat in art. 4.

Arist.

Ceterum antequam ad rationes veniamus, supponendum est id quod disp. 63. ex professo probabitur, nimirum infinitum tam secundum magnitudinem, quam secundum numerum, aliud esse in potentia, aliud in actu. In potentia dicitur, ex quo, si id tantum accipitur, quod actu existit, finitum quidem est, & terminum habet. Si vero respiciantur ea, quæ adhuc ei possunt adiungi, infinitum est. Talem inquit Aristot. 3. Physic. c. 6. esse diem, & ludum Olympicum. Nam ex eo, quod actu sunt finita sunt; sed ex eo, quod ipsis addi potest, infinita. Sic igitur multitudo rerum, cui potest semper fieri additamentum sine fine, dicitur infinita in potentia, licet omnes vnitates, quas habent, finito numero comprehendantur. Nunc ergo probabiliter ostendamus, non solum posse esse infinitum in potentia, quod philosophi infinitum syncretemate, hoc est, cum additamento infinitum appellant; hoc enim in rebus iam esse, omnes fatentur, ut ex dictis patet; sed etiam infinitum actu, quod syncretemate infinitum, hoc est simpliciter vocant. Id quod ex solutionibus rationum prioris sententia, colligendum est. An vero præter has rationes, quas hic in vnum colligimus, alia excogitari possit, quæ monstratur, impossibile esse, fieri à Deo infinitum actu, aliorum iudicio integrum relinquimus.

CAPUT II.

Infinitum secundum magnitudinem fieri posse probatur.

*Prima ratio
proposita
secunda.*

PRIMA ratio, qua probari solet, infinitum secundum magnitudinem fieri à Deo non posse, est huiusmodi. Aut corpus est naturale coniunctum materiæ, & formæ, aut est omnino mathematicum in pura quantitate abstracta à materiæ; neutro autem modo potest esse infinitum: Ergo nullo alio modo esse poterit. Primum, naturale corpus esse non potest, tum quia illud habere debet determinatam formam substantialem, & finitam: omnis autem determinata forma determinata expolit accidentia, & quantitatem: tum etiam, quia omne corpus naturale mouetur, aut moueri potest: sed corpus infinitum aliquem motum subire non potest, ut fuisse exponit Aristot. 1. de Cælo c. 5. ergo infinitum corpus coniunctum materiæ, & formæ, seu naturale, esse nequit. Deinde nec mathematicum: quoniam omne huiusmodi corpus habet figuram. hæc enim est forma corporis mathematici: figura autem est in extremitate, & termino corporis: ergo tale corpus infinitum esse non potest.

Arist.

Hæc ratione vtitur S. Thomas in art. 3. huius q. sed Ricardo q. 5. non placet, atque hoc pacto dissolui potest. Quamuis corpus mathematicum in sola cogitatione infinitum esse non posset, quia semper à nobis apprehenderetur instar aliorum, quæ finita sunt; hinc tamē non colligitur, re ipsa à Deo fieri non posse. Multa enim, quæ cogitare non va-

l'asquez in 1. part. Tomus I.

leimus, à Deo fieri non repugnat. Tum etiam ex parte nostræ cogitationis nihil obstat, facile namque apprehendimus vnitatem aliquam, seu magnitudinem extra cælum sine vilo termino: nihil ergo repugnat, quo minus corpus mathematicum infinitum fieri possit à Deo. Fateor quidem huiusmodi corpus non esse, de quo disputant mathematici. Horum enim demonstrationes circa finitam quantitatem versantur; de infinita vero, sub ratione infinitæ, eorum scientia nihil demonstrat: hoc tamen non probat, eam magnitudinem re ipsa esse non posse. Quare cum Aristot. 3. Physic. cap. 5. ostendit infinitum non esse, textu 39. plane profertur de mathematicis, & intelligibilibus se non disputare. Verba ipsius cap. sequenti referemus.

Aristot.

Si vero loquamur de corpore naturali, etiam si corpus illud non moueretur, si infinitum esset, ut optime probat Arist. 1. de Cælo capite illo 5. hinc tamen non colligitur, non fore naturale, aut in se non habiturum naturam, quæ est principium motus. Solum sequitur eius naturam fore impeditam mole illa infinita quantitatis; nam qualibet pars illius separata, & finita absque vlla mutatione substantiali moueri posset. Quare ut recte docet Ricardus q. 11. nihil repugnat, esse aliquod corpus quod moueri nequeat. Denique ex eo, quod corpus illud naturale haberet determinatam, & finitam formam secundum esse, ac proinde determinatam accidentia postulare, ac finita secundum esse non colligitur secundum magnitudinem determinatum iri. Hæc enim duo genera infinitatis, scilicet secundum esse, & secundum quantitatem, omnino distincta sunt, ut superius admonuimus. Quod si ex determinata natura secundum esse colligeretur necessario determinata quantitas secundum extensionem, fieret, ut omne corpus naturale determinatam etiam extensionem exigeret, quod est absurdum: nam ignis addita materia sine termino augeri posset, ut docet Aristoteles 2. de anima c. 4. text. 41. atque id experimento compertum est.

Ricard.

Hoc argumento oppressus Caietan. in art. 3. §. 8. ad Caietan. et vero, huiusmodi excogitauit effugium; asserit maximum ignem duobus modis intelligi: vno modo, ut sit per se vnus; altero modo, qui sit per aggregationem vnus. Concedit autem, dari quidem maximum ignem intrinsece terminatum, cuius forma naturalis per se postulat talem magnitudinem, sed in aliquo indiuiduo per se vno, non in indiuiduo per aggregationem: in hoc enim augeri posset in infinitum. Appellat vero indiuiduum ignis per se vnum, quod in duos ignes diuidi non potest; per aggregationem autem vnum, quod in duos diuidi potest. Verum igitur est (inquit Caietan.) formam naturalem ignis, eo quod determinata sit secundum esse, determinatam quoque quantitatem, & accidentia postulare.

Resoluitur.

Ceterum præterquam quod hæc Caietani distinctio commentitia statim apparet: argumentum eodem modo probat id, quod contendimus. Primum autem, distinctionem illam inanem esse, patet ex eo, quod eiusdem prorsus naturæ est ignis in quacunque quantitate: postulat igitur semper eadem omnino accidentia, quæ ad conseruationem sui, & rectam habitudinem spectant. Quocirca, si quantitas illius crescere potest in infinitum, etiam per aggregationem; signum est, non esse per se requisitam in aliqua mensura determinata.

M nata.